

OBSAH

ÚVOD (JOSEF STRNADEL)	7
I.	11
U POČÁTKŮ VOD — KRÁTKÉ ČTĚNÍ.	
II.	17
POPRAVDĚ VŠECKO VĚTŠINŮ TAK, JAK CHODÍVALA ŘEČ NA BESEDĚ U ŠKRABANEČKŮ — V TMÉM TŇŮ — KOLE VŠEMOŽNÝCH VĚCÍ NA SVĚTĚ A JACÍ TU BESEDNÍCI BÝVALI.	
III.	33
JAKÉHO DLÚHÉHO VĚKU DOŽILI LUDÉ ZASTARA, JACÍ BÝVALI PEVNÍ, SILNÍ A JADERNÍ — VE VŠECKÉM A PŘI VŠECKÉJ PSOTĚ — A K TOMU PĚKNĚ POTREFNÉ ROZPŘÁVKY: O STAŘÍČKOVĚ, CO DO SVÝCH DVACÍTI LET V KOŠULI CHODÍVAL, A O PŘÍČINĚ TĚŽKOSTÍ VYSOKÉHO VĚKU — PŘEPĚKNÁ ROZPŘÁVKA — AJ STARÉ ROZPOMÍNKY, AJ STARÉ ZKUŠENOSTI, JAK BÝVALO ZASTARA NA NAŠICH VRCHOCH BESKYDOVÝCH.	
IV.	55
CHLAPI U ŠKRABANEČKŮ VYKLÁDAJŮ, JAK SA SVĚT MĚNÍ A VŠECKO STARÉ NENÁVRATNĚ MIZÍ, AJ CO NAŠI PŘEDKOVÉ SÍJÁVALI, CO SKLÚZALI; AJ CO TÝ ZBOJNÍKĚ NÁVYKY NEUHÝBALY, JAK PŘICHODÍL HLAD A Z HLADU KOLERA,	

JAKÝ VŠECEK ŽIVOT PO VRCHOCH A MÁLOINŠÍ V DĚDINĚ.

V.

JAK ZA TĚCH PRVŠÍCH DOB NAŠI PŘEDKOVÉ
A RODIČOVÉ MEZI SEBÚ PĚKNĚ A LÁSKAVĚ
VYCHÁZALI, JAK SA NAVŠČEOVALI, BESEDY
DRŽÍVALI, JAKÝ MRAV A NEKERĚ
PAMĚTIHODNĚ ZVYČAJE ZACHOVÁVALI;
AJ CO SA VAŘIVALO AJ CO JÍDALO, JAK BY
TOM DNES POMÁLY NIKDO ANI NEVĚŘÍL;
CO SA NOSÍVALO PŘEPĚKNĚ VYŠÍVANÉHO
A ČEM SA ROBSKÁ PRÁCA PRAŮVALO, AJ CO
PRO CHLAPA HOROVÉHO AJ CHASNÍKA
VRCHOVÉHO HAŇBA BÝVALO.

69

VI.

TĚŽ, JAK SA U ŠKRABANEČKŮ PÁNISKOM
NEMÁLO PEKLILO A SLIBOVALO A O KŘIVÉM
LUDA ZAVEDĚNÍ: JAK PÁNI NEPRÁVĚ ZEM,
PASÍNKY A HORY ODJÍMALI, ROBOT
PŘIMNOŽOVALI A JAK AJ TÝTO VĚCI
JEDENKRÁŤ SVŮJ KONEC MĚLY — VŠECKO
SKUTEČNĚ STATĚ A OPÍSANÉ, AJ CO V TYCH
ZÁPISOCH O „SUCHEJ GOŘALCE“ NÁJDETE.

83

VII.

JAK ENOM Z HOLÝCH RUKŮ ČLOVĚK
VRCHOVÝ BÝL ŽIVÝ, TĚŽ O TOM VELIKÉM
UTĚKÁNÍ LUDA NA VRCHY A JAK CHLAPY
ZAJÍMÁL „SVĚT“; CO NA ĎOLÁKOCH, CO NA
HANÁKOCH OKUSILI, JAKÝ MOSĚL BYŤ NÁŠ
ČLOVĚK INACÍ A JACÍ TI NÁJVĚTŠÍ OSTRÍŽI
— TITO PUŤAŘÉ — KDYŽ SA DŘEVO PO
ŘEKÁCH PLAVITĚ MOSÉLO; AJ JAK POČINEK
VZALO TO ROZDĚLENÍ NÁRODA A ŘEČI
MORAVSKÉJ.

91

VIII.

O SILÁKOCH, O LOMOVI, LABAJOVI AJ INÝCH,
A SKUTEČNĚ STATÝ PŘÍBĚH O CHLAPOCH
GOLÁŇOVÝCH Z ROKETNICE, TŘEBAŽE SA TO
ZDÁ NEUVĚŘITELNĚ!

105

IX.

125

TÉŽ, JAK KDY ŠLA ŘEČ O DÁVNOVĚKÉM
BOHU, CO SA HO NEBYLO CO BÁT,
O DUCHOCH, CO PŘI NĚM VE SVĚTĚ VLÁDLI,
O TÝCH SVĚTLONOŠOCH A MÁMENÍ SVĚTA,
O NEDOBRÉM DUCHU V ČLOVĚKOVÍ
A ŠPATNÉM SVĚTA SKONČENÍ; TÉŽ
O POČÁTKU POBOŽNOSTI — SAMĚ CHLAPSKÉ
ROZPŘÁVKY Z HOR A VRCHŮ, VŠECKO ZE
ZKÚSENOSTI LUDSKÉJ.

X.

137

TÉŽ TAKÉ ROZPŘÁVKY KRATOCHVILNÉ
AJ ŠPRYMOVNÍ, AJ STRAŠIDELNÉ — JAK SA
HROBAŘ, KOSTĚLNÍK A PANÁČEK HLÚPĚHO
VYĎÁSLI — JAK SA SOJKA SÁDLA
ZBYLA — JAK PÁMBU STVOŘÍL OVCE
A ČERT KOZE A POTOM JEDNA PŘEPĚKNÁ
O LENOŠNĚJ ŽENIČCE A KERAK JU ZA TO
VYPLATILO.

XI.

149

AJ NEKERÉ ZÁBOBONY STARÉ (ZAVDĚK
PSOVI MUCHA), AJ O KOČKÁCH,
ČARODENICÁCH, STRAŠIDLOCH
A PŘÍŠERÁCH, AJ NECO ZÁBOBON
O VĚDOMKYŇÁCH, BOŽKOCH, BOHYŇÁCH
A VĚŠČEKOCH, TÉŽ O TOM ŠPIRITUSKOVI
A O VŠEMOŽNÉM ZE STARÉHO, ZÁJÍTEHO
SVĚTA — LESTI JE TOM HODNO VĚŘIT NEBO
ANI NĚ?

XII.

171

O SIROTKOVI A DIJAMENTU, O SMOKOVI,
HADOCH, DRAKOCHECH, ČERNOKNĚŽNÍKOCHECH,
O POKLADOCH A KERAK BÝVALI TÍ
BESRMANTI, TÍ VODNÍCI; KOLIK NA TOM
MOŽE BYT PRAVDY A CO JE ZMYSLENÉ,
TŘEBAŽE SA TO SVĚHO ČASU ZA PRAVDU
PEČETÍVALO.

XIII.

KUSE PYTLÁCKÉ, AJ HISTORIE VŠEMOŽNĚ
 NAUČLIVÉ: KERAK HOROVÍ CHLAPCI
 PYTLÁCKÉMU ŘEMESLU ZVYKAJÚ, TĚŽ
 NECO O FLINTÁCH A ČARÁCH PŘI FLINTĚ
 A PYTLÁCTVU. JAKÉ PŘI TOM PANOVALY
 ZPŮSOBY NEČISTÉ, KDYŽ ZAJÍCI FAJKU
 KÚŘILI, V KARTY HRÁLI A S ČERTEM PO
 ŽLÉBKU ŠPACÍROVALI... TĚŽ EŠČE
 PAMĚTIHODNÉ PŘÍBĚHY O ZVĚŘI LESNÍ —
 O JELEŇOCH, VLKOCH, MEDVĚDOCH
 A O DIVOKÉJ ZVĚŘI ČERNÉJ.

XIV.

TAKÉ JEDNO ŠIKOVNÉ NAUČENÍ O LIŠKÁCH
 A MNOHÉ INÉ ZKUŠENOSTI PŘI ŽIVOTĚ NA
 HORÁCH; POVĚTŠINÚ PŘÍBĚHY ZE ŽIVOTA
 FILÍPKA A HÚŠČA, STARÝCH VYHLÁSENÝCH
 PYTLÁKŮ Z KOPŘIVNÉHO, PŘÍBĚHY
 RADOSTNÉ AJ NEVESELÉ, PROTOŽE NERAZ
 AJ O LUDSKÉ ŽIVOTY BĚŽALO.

XV.

TĚŽ Z TYCH STARÝCH ZBĚHLOSTÍ, KDYŽ
 NAD KRAJEM EŠČE ŽÁDNÝCH PÁNŮ NEBYLO;
 O FOJTOCH A O ZBOJNÍKOCH NAŠICH, JAKÉ
 VELIKÉ KÚSKY DĚVALY SA ZA TÝCH ČAS
 ZBOJNICKÉJ JUNAČI; TAKÉ TU STOJÍ, JAK
 ODJAKŽIVA VŠECI NAŠI LUDÉ NA VRCHOCH
 NIKDÁ MOC NEVZDYCHALI, MOŽNÁ STE
 NEKDY ČULI NECO PODOBNÉHO, TOŽ SA
 ROZPOMEŇTE A NEZAPOMÍNAJTE TÝCH
 VĚCÍ, JAK O NÍCH NÁROD PĚSNIČKY
 SKLÁDÁL.

XVI.

TAKÉ JE TU ZAPSANÉ, JAK BYLI STAŘÍČEK
 ŠKRABANEČKOVI NÁJPOSLEDY NA BESEDĚ
 U PALŮ NA PIOVARISKOKH VE ŠČRĚBKOVÉJ,
 JAK STAŘÍČEK PALOVI A ŠČEPÁN PALŮ
 VYKLÁDALI Z TÝCH ZÁJITÝCH ZBĚHLOSTÍ
 A JAK SA POŘÁD EŠČE VŠELIJAK KRPAČÍME

A ŽE BY TO UŽ JEDENKRÁT — A BRZO! —
MĚLO (AJ MOSÍ) VZÍT KONEC A NEJAKÝ
OBRAT K LEPŠÍMU.

XVII.

307

JAK SME STAŘÍČKA ČASEM NA PODZIM
POCHOVALI — JAKÁ TESKNOTA ZA
ČLOVĚKEM SPRAVEDLIVÝM A KERAK
ZPOMÍNÁJA, BESEDY JAK ZA STAŘÍČKA
V JIZBĚ NEPŘESTÁVALY, AJ JAKÁ DOBA
TOHO ROKU ŠESTADVACÁTÉHO NASTÁVALA
A CO PLATÍVALO U ŠKRABANEČKŮ DALĚJ
PRO MLADÝCH: NA CHOTÁROCH TEN
NÁJSTARŠÍ JAKÝSI ZÁKON.

DOSLOV (JOSEF STRNADEL)

321

Slovníček nářečních a jiných, méně známých výrazů 325

Vydavatelské poznámky

345